http://wp.me/pFrEi-BP

NASIL ATEİST OLUNUR VE NASIL ÇIKILIR?

Bir kişi nasıl ateist olur diye sorunuz varsa, konu hakkında bazı bilgileri burada sunacağız.

Batı dillerinin çoğunda Tanrı hakkında kullanılan terimler genellikle ya Yunanca "theos" kelimesinden, ya Latince "deus" kelimesinden türetilmiştir.

"Theos" kelimesinden Tanrı'ya inanmak anlamındaki "theism" (teizm) kelimesi ortaya çıkmış, bu kelimenin başına "a" öntakısı eklenerek de "atheism" (ateizm) terimi oluşturulmuştur. Türkçe sözlüklerde genellikle **"tanrıtanımazlık"** şeklinde çevrilen ateizmin net bir şekilde tanımlanması pek kolay değildir. Teizm için de aynı şeyi söylemek mümkündür. Çünkü ortada pek çok tanrı kavramının ve din anlayışının bulunması, bununla birlikte birbirinden farklı ateizm anlayışının olması net bir teizm ve ateizm biçimi ortaya koymayı zorlaştırmaktadır.[1]

Ateizm, genellikle biri geniş diğeri dar olmak üzere iki anlamda kullanılmaktadır.

Geniş anlamda ateizm, sadece **teist olmamak** yani **hayatında Tanrıya yer vermemektir.** Bu anlamıyla ateizmdeki 'a' olumsuzluk takısı, aynen "asosyal" ya da "apolitik" kelimelerindeki gibi, daha nötr bir durumu anlatır.

İkincisine yani dar anlamlı ateizme göre, **düşünüp tartışarak Tanrı'nın var olduğunu reddetmek** ateizmdir. Bunlardan birincisine **"negatif ateist"**, ikincisine **"pozitif ateist"** denmektedir ki, felsefeyi ilgilendiren türün ikincisi olduğu söylenebilir. [2]

Ateizm, temelde, semavi dinlerin Tanrı anlayışını kendisine hedef seçmektedir. Bu dinlere göre Tanrı, özünde ezeli ve ebedi, irade sahibi, varlığı için hiçbir sebebe gereksinim duymayan, her şeyi yoktan var eden, evrenin düzen ve işleyişinde faal olan aşkın bir varlıktır. Bütün bu özelliklerde bir Tanrı'ya inanan kimselere mümin, inanmayıp reddedenlere ise ateist denmektedir.

ATEİZMİNİ DAYANDIĞI İKİ ÖNEMLİ NEDEN

1- Sonsuz iyiliğe sahip, her şeye gücü yeten bir varlık olan Tanrı'nın yokluğunu kesin olarak ispatladığını düşündüğü; **"kötülük problemi".**

kötülük problemine ilişkin çelişkisini şu şekilde dile getirilmektedir.

- "Tanrı kötülüğü önlemek istiyor da gücü mü yetmiyor; o halde O güçsüzdür.
- Yoksa gücü yetiyor da önlemek mi istemiyor; o halde O kötü niyetlidir.
- Eğer Tanrı hem güçlü hem de kötülüğü ortadan kaldırmak niyetinde ise, bunca kötülük nasıl oldu da var oldu?"

2- Tanrı'yı kötü olması gerçeğinden kurtarmayan **"özgür irade savunması"** yani**,** "tanrı neden insanları her zaman özgürce iyiyi seçecek surette yaratmadı? Sonuçta tanrı her şeye kadirdir"

ATEİZMİN DOĞUŞUNU VE GELİŞİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

1- **Maddecilik:** Evrendeki güçlerin madde ve fiziki güçlerden meydana geldiğini ve yaşamın çeşitli formlarının, maddenin çeşitli elementlerinin bileşimi sonucu var olduğunu savunan bir görüştür.

2- **Duyumculuk:** Tüm düşüncelerimiz duyumlarımız sonucunda oluşmuştur ve bundan dolayı duyumsal herhangi bir karşılığı olmayan bir Tanrı fikrine hiçbir zaman sahip olunamayacağı iddiasındaki görüştür.

3- **Evrimcilik:** Doğada bir düzen vardır ve her düzen bir düzen vericinin varlığını gerektirir şeklindeki açıklamasıyla, Tanrı'nın varlığını kanıtlayan düzen kanıtına karşı çıkarak, doğadaki düzenin Tanrı'nın eseri değil de, doğadaki evrimin bir sonucu olduğunu savunan görüştür.[3]

ATEİZMİN GRUPLARI

1. Mutlak Ateizm: Zihinde Tanrı fikrine sahip olmamak demektir. Bu anlayışa göre insan doğuştan Tanrı kavramına sahip olmadığı için reddedecek bir şeyi de yoktur.

---

[1] Aydın Topaloğlu, **Tanrı Tanımazlığın Felsefi Boyutları, Teizm ya da Atezim,** Kaknüs Yayınları, İstanbul, 2001, s. 2-3.

[2] Mehmet S. Aydm, **Din Felsefesi,** Selçuk Yayınları, Ankara,1997, s. 203

[3] Ahmet Cevizci, **Felsefe Sözlüğü,** Paradigma Yayınları, İstanbul, 2002, s. 101.

2. Teorik Ateizm: Düşünerek, tartışarak, zihni bir çabayla Tanrı'nın varlığını reddetmek ve ilgili iddiaları çürütmeye çalışmaktır. Teorik ateizm de denen bu anlayış doğrultusunda dindarların iddiaları ve Tanrı'nın varlığı lehinde getirdikleri kanıtlar eleştiri konusu olmuş, bu süreçte Tanrı'nın varlığını çürütmeye yönelik tezler ileri sürülmüştür.

3. Pratik Ateizm: Sanki Tanrı yokmuş gibi yaşamak, Tanrı'yı günlük yaşama sokmamak biçiminde tanımlanmıştır. Bu tür bir ateizmde kişi daha ziyade günlük yaşamındaki tavır ve davranışlarıyla, hayat tarzı, ilke ve alışkanlıklarıyla, Tanrı'sız bir dünya ve Tanrı'sız bir yaşam kurmayı istemektedir.

4. İlgisizlerin Ateizmi: Bir kısım düşünürler Tanrı'nın varlığını veya yokluğunu tartışma konusu yapmadan bu konulara uzak durmayı tercih etmişlerdir. Bu tür ateistlere göre insan sadece var olanla yetinmeli görünen âlemin ötesine ilgi duymamalıdır.

5. İdeolojik Ateizm: Özünde felsefi bir problem olan ateizm bazen da ideolojik bir ilke olarak savunulmuş ve politik bir kabul haline gelmiştir. Özellikle Karl Marx, F. Engels (1820–1895) ve Lenin'in görüşlerinden hareketle kurulan sosyalist yönetimlerde ateizm komünist partilerin propaganda aracı olarak kullanılmıştır.[4]

ATEİST OLMAYA HAZIRLAYAN ETKENLER

1. Zihni fonksiyonların gelişmesiyle birlikte dini görüş ve duygularda bir takım hareketlenmeler başlar. Ergenlikle birlikte başlayan bu hareketlenme, kişiyi, çocukluk dönemindeki pasif halinden sıyırıp, kendisini ilgilendiren konuları bağımsız olarak düşünmeye iter. Çevre ilişkileri genişleyip dini değerler hakkında edindiği fikir ve görüşler çocukluk çağında olduğundan daha farklı bir boyutta incelenip mevcut değerler gözden geçirilir. Böylece zihinsel gelişmelerle birlikte şüpheler oluşmaya başlar. Kişi kendi düşüncelerinin doğruluğunu kabul eder ve sonunda inanmayı saçma bir şey olarak görür.[5]

2. Kişinin cinselliğe karşı eğilimi iman duygusunu zayıflatmakta, dine karşı olumsuz tutum sergilemesine neden olabilmektedir. İnsan tabiatının temel boyutlarından biri olan cinselliğin, iman hareketi içerisinde çoğu zaman bir çatışmaya yol açtığı bilinmektedir. Ergenlikle ortaya çıkan entelektüel mahiyetteki dini şüpheler, cinsi keşiflerle ittifak kurarak, imanı sorun haline getirebilmektedir. Cinselliğin başlattığı dini kriz içinde ahlâki problem en çok göze çarpanlardan biridir. Dini ahlâkın cinsel özgürlükleri sınırlayan bir etken olması, dini değerlerin inkârına sebebiyet verebilmektedir. [6]

3. Kişinin din duygularının oluşmasında ve gelişmesinde aile önemli bir faktördür. Aile içerisinde verilen din eğitimi ve örnek davranışlar bireyin dindarlığını inşa eder.[7]

4. Kişinin dine karşı tutumunu olumsuz yönde etkileyen faktörlerden birisi de dindarların yanlış tutum ve davranışlarıdır. Dindarların birtakım maddi menfaatler peşinde koşması, kendi dediklerine kendilerin uymaması, kısacası söz ve davranışlarındaki tutarsızlık, bireyin dindar kişilere karşı güvenin azalmasına neden olur.[8]

5. Kâinattaki var olan kötülüklerdir.

—Eğer Tanrı olsaydı bunca kan ve gözyaşının aktığı bir dünya yaratılmazdı, gibi düşünceler bireyi şüpheye götürür. İnkârcı bir kimse, iyiliksever bir Tanrı, insanın mutluluğu ve başarısı için her şeyi yerli yerine koymak zorundadır düşüncesine kapılır.[9]

6. Bazen de kişi Tanrı'yı bir öfkeden, inattan ötürü karşıt tepkide bulunmak için reddeder.

ATEİST OLMAKTAN ÇIKIŞTAKİ DÜŞÜNCE YAPISI

Bir kişinin ateist olmaktan çıkmasını sağlayacak faktörler sayacağımız gerçekleri akıl ve mantık çerçevesinde cevapladığı zaman olacağı görülmektedir.

---

[4] Aydın Topaloğlu, *Ateizm ve Eleştirisi*, DİP, Ankara, 2004, s. 6–15.
[5] Mustafa Öcal, *Din Eğitimi ve Öğretiminde Metotlar*, TDV Yayınları, Ankara 1990, s. 141.
[6] Hayati Hökelekli, *Din Psikolojisi*, TDV, Ankara, 2005, s. 173–174.
[7] Hayati Hökelekli, *Din psikolojisi*, s. 254–259.
[8] Hüseyin Peker, *Din Psikolojisi*, Çamlıca Yayınları, İstanbul 2003, s. 145.
[9] Hayati Hökelekli, *Din Psikolojisi*, s. 176.

1-**Modern verilere inanmak:**

Bu inancı kâinat tablosunda evrenin başlangıçsız olarak ezelden beri var olageldiği şeklindeki inançlara yer olmadığı gibi, aynı zamanda kâinatın bir sonunun olduğuyla ilgili de çeşitli veriler bulunmasıyla kaçınılmaz kılmaktadır.

2- **Kâinattaki kanunların mükemmel bir şekilde işleyişini görmek**:

Bu durumda kanunların bir yaratıcısı olması gerektiğini düşündürmektedir.

3-**Kâinatta gözlemlenen hassas ayarların ve kâinatın tesadüfen oluşmasını imkânsız kılacak derecede bir uyum içinde işleyişi üzerinde düşünce jimnastiği yapmak.**

Bu kanunlar o denli ince bir ayar ile düzenlenmişlerdi ki, yaşanılacak en ufak bir sapma ya da ortaya çıkacak uyumsuzluk tüm sistemin bir anda çökmesine neden olabileceğini göstermektedir. Normalde detaylara inildikçe çeşitli kusurların ortaya çıkması doğal kabul edilirken kâinat hakkında bilgilerimiz arttıkça ve kâinatın detaylarına inildikçe, onun daha da kusursuz bir yapı arz ettiği göstermektedir.

4- **Hayatın kaynağı ve nasıl başladığı problemine ilmî ve mantıklı cevap verebilmek:**

Daha önceleri yeryüzündeki yaşamın evrimsel bir süreçle tesadüfen ortaya çıkarak zaman içinde oluştuğuna inanılırken, özellikle DNA ve hücre üzerine yapılan modern çalışmalar sonucu ortaya çıkan inanılması güç mükemmellikler karşısında yaşamın tesadüfe yer verdirmediğini göstermektedir.

5- **Özgür irade savunması:**

Tanrı hem özgür bir şekilde eylemde bulunan hem de daima iyi olanı yapan insanlar yaratabilir fikri, hem içerik olarak hem de biçimsel olarak doğru değildir. Çünkü bir insanın bir yandan daima iyi olanı yapan şeklinde yaratılmasını söylemek diğer yandan da daima iyi olan eylemi özgürce yaptığını söylemek tutarsızdır. Tanrı sadece özgür yaratıklar yaratmıştır, fakat onların sadece doğru olanı yapmalarına neden olamayıp ve bunu zorunlu kılamamıştır. Çünkü eğer zorunlu kılarsa, onlar önemli derecede özgür olmadıkları gibi; onlar doğru olanı özgürce yapmazlar demektir.

Tanrı insanları **"kötülük yapmada"** serbest bırakıp hem de kötülük yapmaktan alıkoyamaz. Tanrı önemli derecede özgür olan yaratıklar yaratmıştır. Fakat onlardan bazıları özgürlüklerini kullanmada yoldan çıkmışlardır. İşte ahlaki kötülüğün kaynağı budur. Ancak bu yaratıkların bazen yoldan çıkması ne Tanrı'nın kudretine, ne de O'nun iyiliğine karşı bir delil oluşturabilir. Kâinatta olan kötülükler ise insana sorumluluğu yüklenmemiştir. [10]

Sonuç olarak ateizm, mutluluğu esas alarak kötülük sebeplerini teistlerin kabul ettiği yüce tanrı'ya yükleyerek gerçekte tanrının yok olduğu fikrine doğru yol alırken unutmak istedikleri şey insanî sorumluluklarını kaldırarak veya kendince oluşturdukları hümanist duygularla kendi ilahlıklarını ön plana çıkarmalarıdır. Çünkü ilah olma arzusu yaratılmışların içinde yalnızca insanda bulunmaktadır. İlâh olan bir insanın kendine dahi sorumluluğu yoktur ki, diğer canlılara da bu sorumluluğunu yüklesin. Birde öldükten sonra bir hayatında olmadığını düşünür ve kabul ederse bu insan ile karşılaşacak güç yok denecek gibidir. Gerekirse teistlerin tanrısı bile görünüşte ona mağlup olur. Çünkü aklın varsayımları ile Allah Teâlâ'nın kâinattaki düzenini değiştirme gayretine girer. Aslında başarısızdır. Tesadüfî yaratılışın asırlar boyu rastgeleliğini de bir türlü ispatta edemez.

Bir ateist kendi iç dünyasında nefsinin verdiği bencil tavrından kurtulmasının çok zor olduğunu hiçbir zaman unutmamalıyız. Ateistin kaybettiği inanma duygusunu tekrar yerine koyacak maddî varlığındaki gücü yetmediği gelişmelerinden başka bir şey değildir. Bu ise zamanla oluşacağını fark edeceği aklî düzelmeler ise Allah Teâlâ'nın yardımından başka bir şeyle olmayacağı kesindir.

Sözü Hz. İbrahim aleyhisselâm ile Nemrut'un konuşması ile bitirelim.

"İbrahim: 'Rabbim, dirilten ve öldürendir' demişti.

'Ben de diriltir ve öldürürüm' dedi; İbrahim,

'Şüphesiz Allah güneşi doğudan getiriyor, sen de batıdan getirsene' dedi. İnkâr eden şaşırıp kaldı. Allah zulmeden kimseleri doğru yola eriştirmez."[11]

Ateiste söylenecek şey her şeyin rastgele olduğu ve sahipsiz olduğu bir dünyada sen (kişiliğinle) canlıların dışındaki varlıklarda bir değişimin öncüsü olabilsin.

---

[10] Plantinga'nın özgür irade savunmasına bakınız.

[11] Bakara, 258

Ne yazık ki…..

İhramcızâde İsmail Hakkı